

Labdarúgással az egészséges fiatalokért, azaz lányok és a foci

Dr. Béki Piroska és Szabó Gergely János

Eszterházy Károly Egyetem, Eger

Bevezetés

A sztereotípiák vagy stigmák jelenléte kimondva vagy kimondatlanul életünk részét képezik, kultúránk része, mely mind a köztudatban, mind a médiában erőteljesen jelen van. A sportolni vágyó nők előtt jelentős feladat állt, át kellett törniük a „nőiességhez” kapcsolódó normákat (Bukta és Gósi, 2018). Ugyanakkor a műúszás és a ritmikus gimnasztika tipikusan olyan sportágak, melyek esetében a férfiak részvétele a nem igazán elfogadott, a küzdősportokban, nehéztalétkai versenyszámokban, labdarúgásban viszont a nőkre néznek furcsán. Bár ma már minden sportág nyitott mindkét nem számára az olimpiai játékokon is, sőt erőteljesen megközelítették az 50-50 százalékos részvételi arányt a sportolók, mégis elfogadottságuk közel sem kiegyenlített. Emellett a sport számos pozitív hatással bír a későbbi életút alakulásában. A rendszeres sportolás számos olyan kompetenciát is erősít, amelyek a munkaerőpiacon elengedhetetlenek lesznek (Farágó és Konczosné Szombathelyi, 2018). Magyarországon ma is a futball számít az egyik legnépszerűbb sportágnak eredményességétől függetlenül.

„A történelem során kialakított szemlélet szerint a férfiak gondolkodnak a nők helyett, vigyáznak a nőkre, meghatározzák a szokásaikat és sportolási körülményeiket. Azonban mára a nők nagykorúvá váltak és ők választják meg, mit sportoljanak akarataik és érdeklődésük szerint” (Gál, 2003). Béki (2018) kutatásában például a nőt, aki tradicionálisan maszkulin sportágot választ, egyértelműen férfiasnak tartják. A férfiak jelenléte a feminin sportágakban ugyanakkor egyöntetű nemtetszést vált ki a sportfogyasztók körében, Így - bár ezek a sportágak egyre többeket vonzanak és a gyakorlatban működőképesek - a gondolkodásban kétneművé válásuk még várat magára. Hadas (2003) szerint, a maszkulinitás és a feminitás megnyilvánulási formái a sportban sem egyetemes érvényűek és változatlanok, hanem történetileg és kulturálisan meghatározottak.

A női labdarúgás fejlődése nem kizárólag sportszakmai, de nagymértékben társadalmi, gazdasági kérdés is. A sportpályán való érvényesülés és elismerés pozitívan befolyásolja a nők társadalmi integrációját is. Gál (2003) továbbá megállapította, hogy a rendszeres testmozgás nem kap kellő szerepet a nők életében, holott az kedvezően hat az életminőségre (Szakály et al, 2018), csökkenti számos betegség kockázatát és jótékony hatású a pszichológiai állapotra is. A lányok labdarúgó képzése nem csak arról szól, hogy egy lány milyen futballista lesz, de arról is, hogy a lányok, megszeretve a futballt, a fiúk között szocializálódva támogatni fogják a sportágot, családanyaként fogyasztók és üzletasszonyként akár szponzorok is lehetnek. A közös foci pedig lehetőséget teremt arra, hogy a kislányok megismerjék, megértsék és elfogadják a lányokat.

Kutatás célja

Kutatásunk célja az volt, hogy megvizsgáljuk a 10-15 év közötti tanulók sztereotipikus hozzáállását a lányok sportolási szokásaihoz különös tekintettel a labdarúgásra. Fontos volt számunkra, hogy a kortárs csoportok hogyan vélekednek az egészség és a sport kapcsolatáról es milyen sportokat tartanak fiúsnak vagy éppen lányosnak. Továbbá vizsgáltuk a kapcsolatot a szülők és gyermekeik sportolási szokásaival kapcsolatban.

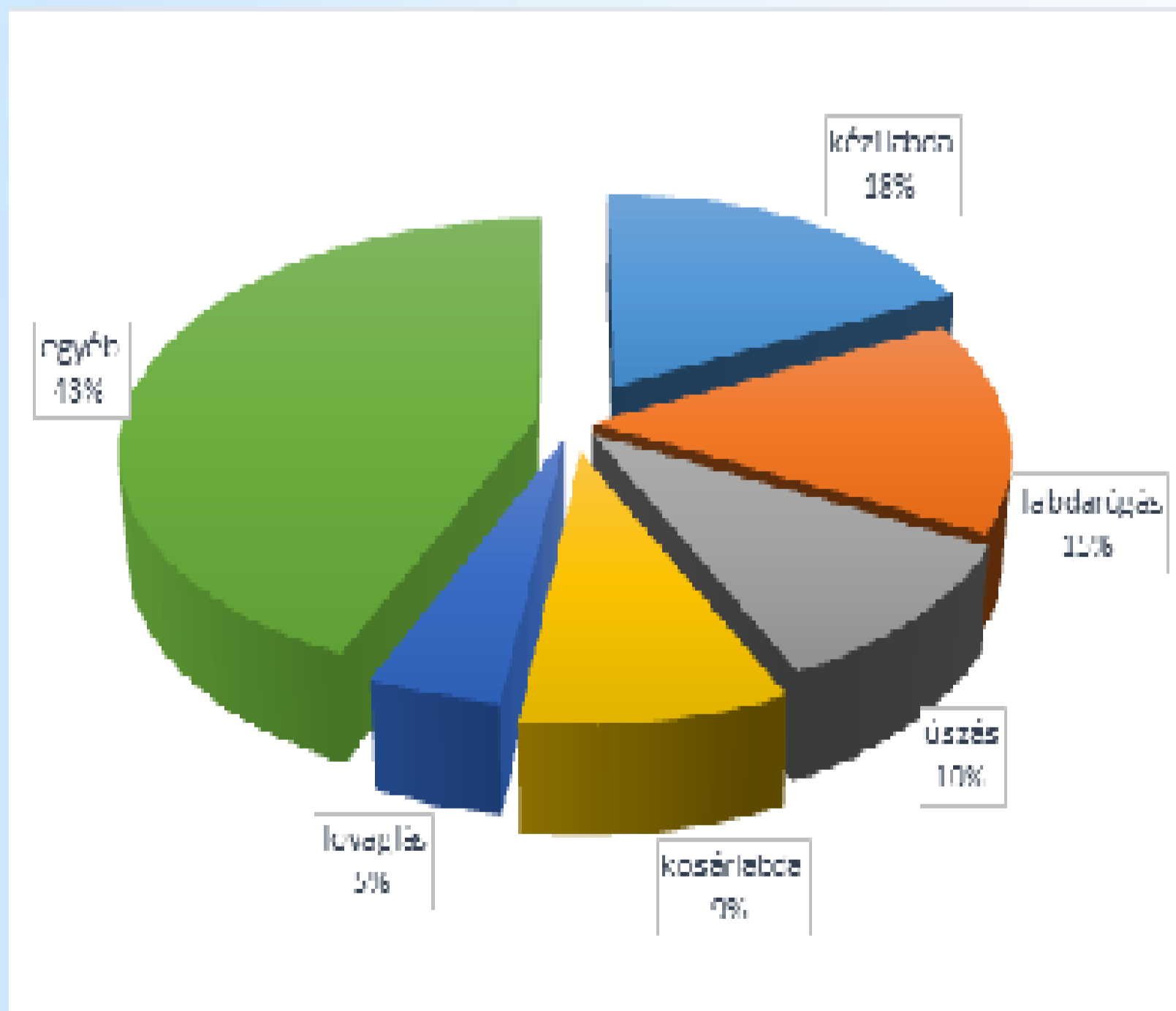
Anyag és módszer

Kétféle adatgyűjtési módszert alkalmaztunk:

- ✓ **survey** n=492 (258 lány és 234 fiú)
- ✓ **interjú** kutatás N=10. Az interjúk alanyai utánpótláskorú női válogatott labdarúgók voltak.

Eredmények

A megkérdezett diákok közül a fiúk esetében 64,52%-uk sportol, míg a lányok kicsit kevesebben 60,46%-ban úznek valamely sportágot. Az ehhez kapcsolódó elemzés megmutatja, hogy milyen sportágakat úznek a kérdőívet kitöltők (1. ábra). A válaszadók legnagyobb része (18%) kézilabdázik. A labdarúgás a megkérdezett diákok 15%-át adja. Nem sokkal lemaradva (10%) az úszás az egyik legnépszerűbb sportág és ezt követi a kosárlabda (9%), lovaglás (5%). Az egyéb (43%) kategóriába olyan sportokat jelöltek meg, mint az ökölvívás, karate, mazzorett, kerékpározás, birkózás, gördeszkázást, rollerezést amiket csak nagyon kis százalékban sportolnak a diákok.

Az anyák 35%-a aktívan sportol vagy sportolt, 36%-a nem és 29%-ról nem tudják a gyerekek eldönteni, hogy sportolt-e. A sportoló édesapák aránya magasabb 50%, a nem sportolók aránya 26% és 25%-ról nem tudták eldönteni, hogy sportolt-e. Nemtől, kortól és sportolási szokásuktól függetlenül a válaszadók szinte teljes mértékben egyet értenek azzal, hogy a lányok is sportoljanak és aktív életet éljenek és csak 1%-a gondolja úgy, hogy nem jó dolog, ha sportolnak

Összességében úgy nyilatkoztak, hogy ebben a korban nemtől függetlenül egészséges a sport, mindenki olyan sportot válasszon, amit szeret. Kontrollkérdésként elemeztük, hogy minden sport való-e mindenkinek. Csak 50,41 %-ban kaptuk azt a választ, hogy mindenki azt sportol, amit akar. A sportágak megjelölésénél 32 %-ban a labdarúgást nem ajánlanák a diákok lányoknak, majd ezt követte szoroson az ökölvívás (28%), birkózás (18%), súlyemelés (10%) és egyéb sportágak. Egyéb sportágakban is túlnyomó részt küzdő sportágakat találunk.

A diákoknak meg kellett határozni, hogy mely sportágakat találják fiúsnak, lányosnak és semlegesnek, azaz mindkét nem számára elfogadottnak. Az alábbi táblázatban látható a likert skála eredménye (1. táblázat).

	Érték	Sportágak
Lányos	1-2	R.G. szinkronúszás, műkorcsolya, (lovassportok)
Fiús	4-5	birkózás, cselgáncs, ökölvívás, súlyemelés, (labdarúgás)
Semleges	3	asztalitenisz, nehéztalétkai, sprint, maratoni futás, magasugrás, rúdugrás, szörf, evezés, gyereplabda, ijátszat, kajak, kenu, kerékpár, kézilabda, kosárlabda, műugrás, öttusa, röplabda, tenisz, tollaslabda, triatlon, úszás, vitorlázás, vízilabda, biatlon, bob, curling, gyorskorcsolya, jégkorong, sí, sífutás, szánkó/szekeleton, vívás, torna, taekwondo

Kíváncsiak voltunk továbbá arra is, hogy a válaszadó diákok hogyan vélekednek a női labdarúgásról és azon belül is, az ezt a sportot űző hölgyekről és milyen szavakkal jellemzik őket. A legnagyobb arányban erősnek (26,82%), gyorsnak (15,85%), sportosnak (13%) és kitartónak (9,34%) tartják a labdarúgó lányokat. Negatívumként jelentek meg olyan jelzők, mint a fiús (3,66%) és agresszív (1,62%) de a vizsgálatból is látszik, hogy nem nagy számban (2. ábra).

A diákok több mint fele nem tartja fiúsnak azokat a lányokat, akik maszkulin sportágban képviselik a női nemet.

A megkérdezett utánpótlás korú labdarúgó lányok is nyilatkoztak, hogy hogyan ítélik meg őket a kívülről, ha elmondják milyen sportágot úznek.

„Nagyon elcsodálkoznak, látszik a szemükbe, hogy semmibe vesznek, de amikor elkezdek játszani, mindenki meglepődik. Utána kezdik megérteni csak, hogy ez nem csak fiús sport.”

(U15-ös női válogatott labdarúgó)

Fontos volt felmérni a diákok tájékozottságát a női labdarúgással kapcsolatban, hiszen csak az alapján tudták megítélni a női és férfi labdarúgást. Jól

látszik, hogy a női labdarúgás nem kap még megfelelő szerepet a médiában, a tanulók nem vagy csak kevesen tudják követni a nők eredményeit. Ezt támasztották alá az interjúk során meghallgatott lányok:

„A férfiakhoz képest sajnos elég gyerekcipőben jár, de az utóbbi években szépen-lassan, de fejlődő tendenciát mutat a női labdarúgás. Ezt támasztja alá az egyre több női utánpótlás csapat.”(U14-es női válogatott labdarúgó)

Felmértük azt, hogy kik azok a sportoló nők, akiknek az eredményeikre felnéznek és példaértékűnek tartják eredményeiket. A válaszadók között a legnépszerűbb (75,81%) sportoló nő Hosszú Katinka, őt követi Görbicz Anita (9,55%), Egerszegi Krisztina (8,53%) és Rubint Réka (6,09%). Megjegyezzük, hogy a válaszok alapján szembeűnő, hogy mennyire nagy a média általi befolyásoltság. Hisz olyan nevek is felkerültek a listára, aki a mostanában oly nagy népszerűségnek örvendő reality show-k „celebjei”.

Megbeszélés és következtetések

Az alkalmazott módszerek eredményeit összegezve azt a következtetést vonhatjuk le, hogy a diákok véleményét nagyban meghatározzák a sportágak és a sportágot űzők eredményessége illetve a média szerepe. Viszont nincs összefüggés az eredményesség a sportágak megítélésében. Azok a sportágak, amelyeket hagyományosan férfias sportágaknak tekintenek általánosságban azok a gyerekek véleménye szerint is maszkulin jellegűek, független attól, hogy a feminin fél jobb eredményeket ér el az adott sportban.

Iskolai szinten a tanulók körében újdonságnak számít az egyre nagyobb népszerűségnek örvendő női labdarúgás. Ez abból látszik, ha esetleg be szeretnének állni a fiúk közé a lányok is focizni, negatívan reagálják le és kiközösítően viselkednek velük szemben. Viszont akik egyesületi kereteken belül fociznak lányok azokkal szemben toleránsak és egyenlő félnek tekintik őket. Fontos szerepe lehet itt nekünk, tanároknak, de nagyon nehéz is a döntés. Hiszen a képzetlen lányok legtöbbször a játék színvonalát csökkentik, és sokszor inkább kihagyják őket az összjátékból. De ilyenkor is örülnek a lányok, hogy legalább a pályán lehetnek és néha talán még labdába is érhetnek.

Az interjúk során kiderült, hogy kisgyermekkorban, ha a lányok elkezdnek focizni az első éveikben dinamikusabb az ő fejlődésük aztán egy szintre kerül a fiúkéval és serdülő korban már fizikálisan hátrányba kerülnek. De azok a lányok, akik megfelelő képzést kaptak és tizenhárom éves koruk után váltanak és kezdenek el lányokkal focizni, komoly előnyt éreznek a többi lánnyal szemben. Magabiztosabbak a párharcokat illetően. Azáltal, hogy a fiúkkal edzettek jobb kognitív képességekkel rendelkeznek, gyorsabban hoznak döntést és jobb megoldásokat választanak. Nagyobb rúgóerővel rendelkeznek és dinamikusabbak is.

A számukra példaértékű sportolók összegzéséből kiderül, hogy mekkora szerepe van a médiának a diákok szemléletének formálásában és az információszerezésben. Olyan emberek is ikonokká válhatnak, akik kevésbé eredményes sportolók, de viszont annál nagyobb „showman-ek”.